

Joan Ribó Canut
SÍNDIC, PORTAVEU DEL GRUP PARLAMENTARI
ESQUERRA UNIDA-VERDS-L'ENTESA

LA REFORMA DE L'ESTATUT D'AUTONOMIA VALENCIÀ: UNA OPORTUNITAT PERDUDA

INTRODUCCIÓ

La història de l'autonomia del País Valencià esta plena de rebaixes i renúncies. Per pale-sar-ho, només cal repassar un poc la història en la transició política sense oblidar que no assolirem l'estatut en la república per molt poc de temps. Cal recordar però que al final dels anys setanta els valencians majoritàriament volíem un estatut comparable amb la resta de CCAA i anar per la via constitucional de l'article 151, la via de "primera divisió". Malgrat que la majoria d'ajuntaments valencians sol·licitaren anar per la via de l'article 151 de la Constitució com a comunitat històrica, fórem "reconduïts" pel Govern estatal a anar per la via lenta. Patirem la "Batalla de València" on la dreta va actuar de manera violenta i reaccionària contra les institucions pre-autonòmiques amb l'objectiu inconfessable d'alguns dels seus promotors de reconduir a la baixa les aspiracions autonòmiques valencianes. El nostre Estatut, redactat a Benicàssim, es va fer baix el sín-drome del recent intent de cop d'estat de Tejero i Milans del Bosch i baix els paràme-tres del que després seria la Llei Orgànica d'Harmonització del Procés Autonòmic (LOAPA). Cal no oblidar que aquesta llei, consensuada pel PSOE i per la UCD, va ser després declarada inconstitucional pel seu caràcter excessivament centralista respecte als principis constitucionals.

Malgrat aquestes limitacions d'origen, l'Estatut de Benicàssim fou profundament modi-ficat i rebaixat a Madrid, en la Comissió Constitucional del Congrés a instàncies del PP i UCD i, després, consensuat amb el PSOE. Per canviar-li, li canviaren fins i tot el nom. Va entrar en les Corts Generals com a País Valencià i va eixir com a Comunitat Valenciana, després de passar a nomenar-se durant uns dies, i a iniciativa de D. Manuel Fraga, Reino de València. Cal reconèixer que, malgrat tot, el nivell de competències assumides i el procés de desenvolupament autonòmic del nostre País ha assumit cotes considerables encara que sempre entrebancades per un crònic dèficit de finançament i tacades per una manca de poder polític en qualsevol negociació.

La reivindicació d'una reforma de l'Estatut en profunditat ha estat una constant en les forces polítiques de l'entorn que represente i ha format part de tots els programes electorals nostres des de les primeres eleccions autonòmiques. L'arribada al poder en 2004 del PSOE encapçalat per l'actual president del govern Sr. Rodriguez Zapatero va obrir pas a aquesta possibilitat negada fins aquells moments pels distints governs estatals del PP. Les CCAA que havien assolit la seua autonomia per la via 151 de la Constitució s'aprestaven a reformar els seus Estatuts en profunditat. No reformar el nostre Estatut a fons suposaria allunyar-nos encara més de les comunitats més avançades: Catalunya, País Basc, Galícia o Andalusia. Per això la idea d'una reforma anà guanyant partidaris i acabà imposant-se com una necessitat a la que, si no es donava satisfacció prompte, fàcilment, per contaminació amb les aspiracions d'altres CCAA, podria desbordar les limitades possibilitats de reforma que el Partit Popular, hegemònic en el País Valencià, es podia i volia permetre.

En aquest marc, que molt be recorda la frase "Canviem alguna cosa per a què tot continue igual" del Gatopardo de Lampedusa, el President Camps es planteja la reforma de l'Estatut i arriba a un acord de principi amb Joan Ignasi Pla, secretari general del PSOE. Calia afrontar i acabar la reforma de l'estatut valencià abans que l'estatut català. Calia que el projecte de reforma arribara el primer al Congrés a Madrid per a què tots ens confonguérem un poc entre "arribar el primer" i "ser el primer en qualitat autonòmica". Calia que arribara el primer per a què les concessions des de l'estat que segur es farien en la reforma de l'Estatut català, o després en l'andalús, no foren aprofitades pels valencians per anar més enllà d'allò políticament permès en el llenguatge i els paràmetres centralistes del Partit Popular.

Sens dubte era difícil anar més enllà d'on s'ha pogut anar amb una majoria absoluta del Partit Popular governant en el nostre País i en els moments en què es va realitzar la reforma estatutària. Segurament quedaven poques alternatives més que arribar fins on aproximadament s'ha arribat o aturar el procés i esperar temps millors, com està propugnant en el moment d'escriure aquestes línies el BNG amb la reforma estatutària gallega.

En estos moments, amb els estatuts català i andalús reformats en profunditat, abordar problemes "impossibles" quan s'aborda la nostra reforma estatutària com el caràcter

nacional o, sobretot, el tema del finançament autonòmic, seria, ben segur, més fàcil. Encara que només fora com a fruit d'emprar el greuge comparatiu amb les comunitats autònomes que han realitzat ja la seua reforma. Hem d'assumir, per tant, que el "tempus" per a la reforma de l'estatut valencià fou escollit de forma minuciosa pels que no volien que anàrem "massa lluny" en la nostra reforma: Arribem els primers a Madrid així no ens contaminarem amb els vents autonomistes que bufaran des del Nord, Catalunya, o des del Sud, Andalusia.

Si en la transició política la redacció de l'estatut va ser retardada al màxim per a refredar i avorrir les aspiracions autonomistes valencianes amb estratagemes de tot tipus, ara s'ha fet exactament el contrari, córrer molt, per aconseguir el mateix que en aquell moment: Que el nostre Estatut mai es qüestionara allò que l'himne formula com "para ofrendar nuevas glorias a España" que defineix perfectament el regionalisme valencià "bien entendido" des de fa molts anys.

PUNTS DE PARTIDA I ASPIRACIONS FONAMENTALS D'ESQUERRA UNIDA-VERDS- L'ENTESA EN LA REFORMA DE L'ESTATUT

Creem important recordar les aspiracions bàsiques i fonamentals que, com a Grup Parlamentari, ens formularem a l'hora d'abordar la reforma de l'Estatut. Punts que eren fruit del nostre programa electoral i que foren l'element bàsic de comparació amb el text final duent-nos a posicionar-nos en contra d'aquesta reforma estatutària per la seua insuficiència.

1. *Autonomia per convocar les eleccions a les Corts Valencianes.* Augmentar l'autonomia política i el pes polític del País Valencià amb la capacitat de dissolució anticipada de les Corts i la possibilitat de convocatòria d'eleccions autonòmiques. Aquest tema, junt amb l'aprovació definitiva de l'estatut per referèndum, eren els dos punts fonamentals que ens diferenciaven de les CCAA històriques i d'Andalusia que accediren a l'autonomia per la via constitucional de l'article 151. Des del començament del procés de reforma va haver un consens en totes les forces parlamentàries per incloure aquest tema. Cal recordar però, que fins poc de temps abans del'inici de tot el procés de reforma estatutària, el PP estatal encapçalat pel Sr. Aznar s'oposava al mateix de forma

categòrica. Cal recordar també que fins a l'arribada del Sr. Rodriguez Zapatero, uns dos o tres anys abans, també s'oposava el PSOE estatal amb arguments pareguts. La capacitat del President del Consell de dissoldre les Corts i convocar noves eleccions amb un període vigència de quatre anys quedarà sens dubte, com un dels passos endavant decisius que s'aconsegueixen amb aquesta reforma.

2. *Model de finançament.* Les mancances de finançament a la nostra autonomia han estat endèmiques des de els anys 90. El País Valencià, junt amb les Illes Balears i Catalunya, han estat les CCAA amb pitjor finançament de tota Espanya si ho comparem amb els serveis transferits. Cal ressaltar que aquesta situació no va canviar amb el nou model de finançament propiciat del Sr. Aznar, defensat a bombo i plateret per l'anterior President del Consell D. Eduardo Zaplana. Malgrat ser del mateix partit les diferències de finançament no disminuïren sinó que es van agreujar com es posa de manifest en les dades oficials i públiques en la pàgina web del ministeri d'Administracions Públiques (map): El País Valencià es troba a la cua de tota Espanya (només per davant de les Illes Balears) en quant a finançament per càpita i posa en evidència "el model Zaplana" de finançament autonòmic per al País Valencià exigint a crits un altre model de finançament diferent i menys negatiu per als valencians.

Els problemes econòmics del Consell crònics els últims anys es basen dos problemes paral·lels: Un problema estructural de manca de finançament adequat que es pot veure en totes les dades oficials i, a la vegada, el malbaratament de recursos que han fet els governs del Partit Popular al llarg dels últims deu anys. Malbaratament en construccions faraòniques (Terra Mítica, Museu de les Arts i les Ciències, Ciudad de la Luz etc.) que moltes vegades ixen ruïnoses com Terra Mítica. Malbaratament per la progressiva privatització dels grans serveis públics que encareixen el sistema (per exemple la introducció de RMN, ressonàncies de caràcter privat, en la sanitat ha suposat triplicar el cost previst d'aquest servei si s'haguera fet amb recursos públics). Malbaratament també directament associat a actuacions que estan en la frontera de la llei com el 1000 milions de pessetes en el contracte a Julio Iglesias en l'IVEX.

Com gent d'esquerra mai hem d'oblidar que els problemes econòmics del Consell també són una de les causes que impossibiliten seriosament desenvolupar de forma adequada els grans bàsics serveis que té transferits: Ensenyament, Sanitat, Serveis

socials etc. En tots ells estem en la cua de tot l'estat espanyol, en la majoria de ràtios que mesuren la seua execució i qualitat (centres d'educació pública, llits d'hospital, centres de salut, places per a residències per a persones majors etc.).

Per tots aquests motius, millorar el model de finançament del País Valencià avançant cap a l'Agència Tributària Valenciana i al model de concert econòmic solidari amb les Comunitats Autònomes més desfavorides va ser un tema prioritari per la nostra organització política. Malauradament ni el PP ni el PSOE van voler tocar seriosament res del mateix. La submissió a les directrius estatals i la incapacitat de fer front i plantar-se en aquest tema ha estat un indicador clar de com s'abordava la reforma estatutària.

3. *Identitat i símbols.* Per a nosaltres era fonamental arribar a un gran acord entre les forces polítiques valencianes sobre el tema dels nostres símbols. Uns símbols que han de ser de tots i no només de les forces que representen a la dreta. Cal recordar que tant en el tema de la senyera, on es va ficar la de la ciutat de València per a tota la comunitat, com en el tema del himne, ja s'havien fet importants concessions per l'esquerra a la simbologia exigida per la dreta valenciana. Per açò proposàrem el nom de País Valencià, perquè va ser el nom que es va consensuar en l'estatut de Benicàssim entre l'esquerra i la dreta i què després va canviar-se amb "nocturnitat i.." per un pacte estatal entre el PSOE i la UCD després d'anomenar-nos durant un temps Regne de València per obra i gràcia d'Aliança Popular.

D'altra banda, la reforma de l'estatut era una oportunitat d'or per a definir i clarificar, d'una vegada per totes, la unitat del valencià amb el català i apostar per una política de col·laboració amb les altres comunitats que parlen la nostra llengua, des del respecte escrupulós a les varietats dialectals valencianes. Per molts motius: Històrics, lingüístics i de tot tipus. No hi ha cap universitat ni estudiós, mínimament seriós, que diga el contrari. Però sobretot per un: Si no hi ha col·laboració, evidentment, des del respecte mutu, entre les distintes CCAA que tenim la mateixa llengua pròpia, les possibilitats de normalització de l'ús social del valencià queden dràsticament reduïdes quan no impossibilitades. En un món cada vegada més globalitzat, també, i en gran part, a nivell de comunicació, la supervivència de llengües minoritàries front al poder aclaparador de les llengües globals: Anglès, espanyol etc. només es pot aconseguir amb espais mínims de comunicació que, si es fragmenten, s'impossibilita la seua supervivència.

El perill de què el valencià es convertisca en una llengua morta i avance cap a la seua desaparició com a eina de comunicació social és realment existent com ho demostren moltes enquestes sociològiques recents sobre ús del valencià en la societat. No és guanya la batalla del valencià només amb la seua introducció a l'escola. Els sistemes de comunicació estan canviant ràpidament i afrontar la valencianització del mateix no pot fer-se només des del nostre País. Si no podem llegir novel·les de forma usual en valencià. Si no podem veure TV, escoltar emissores de ràdio, llegir diaris, revistes en valencià. Si no podem emprar Internet i les noves de tecnologia de comunicació en valencià, tenim la batalla molt difícil sinó perduda definitivament. Però tota aquesta tasca ingent és impossible d'abordar sols, només des del nostre País. Cal un espai comunicatiu major, allò que els economistes anomenen economia d'escala. És a dir, si no ho fem junts amb les Illes Balears, Catalunya i tots els territoris catalanoparlants, senzillament, no ho podem fer, és impossible dur a terme la tasca de normalització de forma mínimament adequada.

Va haver un acord entre el Sr. Camps i el Sr. Pla en el sentit de no tocar en la reforma de l'Estatut ni el Preàmbul ni el Títol I on estan aquests temes de definició de les nostres senyes d'identitat. Aquest pacte va ser per a nosaltres un altre senyal permanent de la dificultat d'assolir acords generals en el procés de reforma estatutària. Des de cap punt de vista podíem acceptar-ho sense anar en contra de plantejaments bàsics nostres i del mateix programa electoral que era molt concret en aquest tema.

Un estatut és una definició de competències, diners i drets. Però també ho és de temes identitaris com s'ha demostrat de forma nítida en el procés de reforma tant català com andalús. Negar qualsevol retoc a aquest temes com defensaven PP i PS significava donar per bona la situació de la transició on totes les senyes identitàries foren acaparades per la dreta i el blaverisme. Curiosament totes les organitzacions polítiques, sindicals o culturals que no estan directament vinculades a la dreta continuen emprant el terme "del País Valencià" en la seua denominació vint-i-quatre anys després de què el nom oficial imposat i oficial siga Comunitat Valenciana. Per alguna cosa serà.

Sempre hem pensat que calia lluitar per uns elements identitaris que representaren a tots els valencians fórem d'esquerra o de dreta, no només de símbols que sempre estan ubicats i representen a la dreta. Parlem de nom, senyera, himne, llengua. La identificació amb un territori només es pot fer a partir d'un consens entre totes les forces i tots

els pensars. No com ara, que ha estat el resultat d'una imposició d'uns contra uns altres amb el consentiment vergonyós i claudicant del PSOE.

Com és conegut, la reforma aprovada no canvia cap element identitari. Només millora parcialment el tema del valencià al considerar-lo com a llengua pròpia i explicitar el dret de qualsevol alumne a rebre l'ensenyament en valencià. Però també l'empitjora de forma significativa amb la introducció sistemàtica en el text del terme "llengua valenciana" en substitució de valencià. Aquesta substitució no és innocent. Va dirigida com un míssil en contra de qualsevol voluntat i pràctica de col·laboració a nivell lingüístic amb la resta de territoris i CCAA que parlem una mateixa llengua anomenada universalment com a català encara, això sí, que amb una gran riquesa dialectal.

La substitució del terme "llengua valenciana" per "valencià" va ser una de les dues condicions que li posarem al PSOE per a què Esquerra Unida-Verds l'Entesa canviara el seu vot negatiu per un vot d'abstenció. En el nostre País, el PSPV va estar d'acord. A nivell estatal el assolir acords amb el PP per a disminuir la tensió, la poca voluntat d'avançar en alguns sectors del PS i el feble pes del socialisme valencià en les decisions estatals, feren que les coses quedaren com han quedat i com van sortir de València on el PP és majoritari.

4. *Drets que han d'estar garantits per la Generalitat.* Un dels grans objectius nostres en aquesta reforma era la concreció de drets per a la ciutadania i de deures per al Consell fruit de tot el procés de transferències que s'ha produït durant el procés autonòmic.

Volíem que la reforma tinguera com a conseqüència visible en la ciutadania que, a partir d'ara el Consell valencià hauria de garantir una sèrie de drets bàsics a la població valenciana per a millorar la nostra qualitat de vida, un mínim en els serveis bàsics transferits com ensenyament, sanitat, atenció a persones majors i dependents etc. Era important que es garantiren els drets lingüístics, de participació, d'igualtat de gènere, del patrimoni historico-artístic, del medi ambient. Aquest capítol, inèdit en l'estatut anterior, era una aspiració general de l'esquerra que s'estava plasmant en els esborranys de reforma estatutària d'Andalusia o de Catalunya i que, moltes, organitzacions socials consultades abans d'iniciar el procés de redacció de la reforma, insistiren de forma clara en el mateix. Aquest punt, sobre el qual va haver-hi un acord inicial de tots sobre la seua inclusió, és un punt que podia permetre fer tocar terra a nivell social la reforma de l'estatut i vincu-

lar aquesta reforma amb els problemes concrets de la gent del carrer. Malauradament aquesta part de l'Estatut ha passat sense massa pena ni glòria. El motiu és clar: Encara que hi havia un acord inicial en la seua inclusió, la redacció definitiva ha quedat més com una carta de bones intencions, amb difícil traducció operativa, que com una carta real de drets que permeta als valencians la seua reclamació a l'administració autonòmica amb un mínim d'eficàcia.

Cal posar un exemple en este sentit: Mentre l'article 13 del nou estatut parla de procurar la integració de les persones afectades per discapacitat, en la primera llei derivada d'aquest nou estatut, la llei electoral, ni la proposta del PP ni la proposta del PSPV tenen en compte que en eleccions també cal treballar per la integració. Només Esquerra Unida-Verda-l'Entesa tinguérem en compte introduir articles per a fer viable allò que es diu en l'article 13 sobre integració.

Sens dubte, les presses per acabar la reforma abans que qualsevol altra CCAA ens impediren veure que era possible avançar molt més enllà de les bones intencions recollides en el text. Així mentre el Títol II referent a drets de valencianes i valencians està plagat de verbs com "defensarà", "promourà", "es centrarà", "garantirà", "vetllarà", etc., d'interpretació jurídica i garanties de drets dubtoses, els estatuts nous, tant de Catalunya com d'Andalusia, tenen una terminologia i una concreció de deures molt més garantista i operativa com a drets davant de qualsevol tribunal. Una altra vegada ser els primers en arribar al Parlament en Madrid no volia dir ser els primers en qualitat del text i en avanços significatius més enllà de les bones paraules. Abans al contrari, moltes vegades, suposava exactament el contrari.

5. *Democratització.* Millorar la representativitat i democràcia de les nostres institucions va ser un altre objectiu fonamental. L'Estatut valencià era l'únic de tota Espanya que tenia escrit negre sobre blanc el mínim del 5% per accedir a les Corts. Aquesta injusta restricció va deixar prop de 200.000 electors sense representació en les eleccions autonòmiques de 2003, quasi un de cada deu. Curiosament el repartiment dels escons que, teòricament, hagueren representat a aquests electors foren decisius per a conformar majories absolutes de la mateixa forma que ho han estat al llarg de tota la història autonòmica al beneficiar sempre al partit més votat, ja siga el PP en els últims anys, ja siga el PSPV des de 1983 a 1995.

La millora de la qualitat democràtica en la representació a les Corts tenia un altre aspecte significatiu: El pes d'un votant de la província de Castelló era pràcticament el triple del pes real d'un votant de la província de València degut a la distribució d'escons entre les tres províncies. S'ha millorat en el nou Estatut aquest tema al augmentar fins a un mínim de 99 el número d'escons de les Corts. D'aquesta forma els nous deu escons es reparteixen proporcionalment en funció de la població i es distribueixen probablement sis a València, tres a Alacant i un a Castelló. D'aquesta manera es millora la situació malgrat mantenir encara una gran desproporció favorable a la província de Castelló. Cal constatar que Castelló ha estat històricament la província amb resultats més a la dreta fet que li dona a aquesta ampliació un caràcter de no neutralitat en els resultats electorals al afavorir inicialment a l'esquerra.

La millora de la qualitat democràtica del nostre Estatut tenia altres aspectes a contemplar importants per a nosaltres amb la finalitat d'avançar i possibilitar mecanismes de participació i de democràcia directa. Destaquem entre ells la millora de la iniciativa legislativa popular i la necessitat d'incorporar-hi la iniciativa municipal ciutadana. De la mateixa forma calia avançar en els pressupostos participatius i en el referèndum sobre temes d'interès i de competència municipal o autonòmica. El record de la iniciativa legislativa popular per a la defensa de l'Horta, signada per més de 100.000 ciutadans del nostre País, que no pogué ni ser defensada pels seus representants en les Corts i que va acabar, en la pràctica, sent tirada al fem com a tal, era una imatge que havia de canviar necessàriament si volíem apropar un poc el poder de decisió a la ciutadania.

La segona condició que Esquerra Unida-Verds-Entesa posà al PSPV per a no votar negativament la reforma de l'Estatut fou el que es modificara el mínim del 5% per accedir a les Corts per el 3%. Ens semblà imprescindible concretar-ho a nivell estatutari donat que la llei electoral necessita de majories qualificades i difícilment el PP anava a donar el braç a tènec en este tema. Quedà fora de l'Estatut cap referència a mínims, millor que res, la qual cosa feia que es transferira el problema a la futura llei electoral tal com hem vist. A hores d'ara estem sense nova llei electoral i amb el 5% sense canviar. Tenim, a més, un problema jurídic que podria generar molts conflictes en el procés electoral: Una contradicció flagrant entre aquesta i l'Estatut en quant al nombre de diputats.

6. *Dret civil i foral valencià*. Un dels aspectes on tots els historiadors i especialistes coincideixen és al considerar els Furs de l'Antic Regne de València com la legislació més avançada del seu temps en tot el territori que avui configura Espanya. Aquests Furs, que foren abolits ara fa 300 anys després de la desfeta d'Almansa, no foren posteriorment recopilats i el que és pitjor, tinguts en compte a l'hora de redactar la Constitució. Realment el dret civil valencià, el més avançat de totes les comunitats de l'Espanya del seu temps, curiosament és l'únic que avui no s'està aplicant mentre si ho estan fent CCAA com Catalunya, Illes Balears, Aragó etc. que tenien un dret civil més incipient que el nostre. És un altre greuge comparatiu de la transició amb els valencians que hem de resoldre. Per açò, recuperar i desenvolupar el dret civil i foral valencià com fan la resta de comunitats històriques suposava un element de retrobament amb la història del nostre poble imprescindible per a tots aquells que volem avançar en la recuperació dels trets nacionals valencians.

Cal destacar en positiu que en aquest tema hi havia un principi d'acord bàsic en totes les formacions polítiques parlamentàries que va traduir-se en l'Estatut reformat sense problemes. A l'hora de redactar aquestes línies està en debat en les Corts un projecte de llei sobre el matrimoni civil valencià que pot suposar un primer pas important en aquesta direcció.

7. *Augment de competències*. En contra del que acostuma a ser habitual en un procés de reforma autonòmica, la nostra proposta de reforma plantejava reformes i ampliacions de competències autonòmiques però sense fer una qüestió fonamental aquest tema. Hi havia un motiu doble que justificava aquesta actitud. En primer lloc el fet de què a la vegada que teníem un estatut de segona divisió a nivell polític, gaudíem, en canvi, d'unes competències comparables a les competències de les Comunitats autònomes via 151. Fins i tot disposem de competències que no té encara transferides el País Basc com és el tema de polítiques actives d'ocupació. L'altre motiu era que hi havia competències de l'Estatut, com per exemple la policia autonòmica o la comarcalització, que encara no s'havien desenvolupat per manca de voluntat política dels governs valencians més que per manca de transferències de l'Estat.

L'augment competencial era important que quedara plasmat en alguns temes, entre els que cabria destacar el tema del finançament autonòmic del que ja hem parlat abans, però cal ressaltar que sense tenir este tema clar tota la resta es converteix en paper mullat.

Calia augmentar competències en els temes relacionats amb les infraestructures de transports. Tal és el cas dels aeroports de València i d'Alacant, l'important tema dels ports de caràcter estatal, la transferència dels trens de rodalies com a eina imprescindible per a planificar la mobilitat en el nostre País especialment en les seues àrees metropolitanes i altres transports públics en general.

Pensàvem que era fonamental avançar en la corresponsabilització de la Generalitat amb el govern estatal en el tema de la seguretat ciutadana al presentar aquesta un conjunt de peculiaritats pròpies com a resultat d'un model específic d'urbanisme, model turístic, organització territorial etc. Evidentment un avanç en aquestes responsabilitats exigiria la creació de la policia autonòmica imprescindible també per a executar les decisions del Consell i fer complir la legislació específica valenciana.

Calia avançar també en els temes de justícia, fent, entre altres coses, que el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana fora l'última instància en alguns aspectes jurídics. També millorar l'aspecte competencial referit a administració local eliminant referències clarament excessives antigues i sense contingut en defensa de les Diputacions provincials que avui resten en l'Estatut d'Autonomia com un vestigi del passat.

En este tema com en molts altres era important veure com s'estaven plantejant altres reformes estatutàries l'ampliació competencial. Estic segur que si haguérem tingut temps de conèixer i d'assimilar l'ampliació competencial que es proposava en Catalunya o Andalusia haguérem estat tots els grups parlamentaris prou més ambiciosos encara que només fora per a què ningú ens poguera dir ¿Perquè els valencians no podem gaudir d'aquesta competència que tenen andalusos i/o catalans? Una altra vegada el "tempus" de reforma jugà a la contra de la nostra reforma.

8. *Relació amb Europa.* Quan es feu l'estatut d'autonomia valencià Espanya no estava encara en la Unió Europea ni es deia així la UE. Avui, moltes de les competències cedides per l'estat espanyol al País Valencià estan "interferides" per directives o normes de la Unió Europea. Es dona la contradicció que la discussió d'estes normes o directives es fa entre la UE i l'estat espanyol o el que decidia l'organització del mateix.

La Unió Europea es relaciona amb els Estats. Per açò països federals com Alemanya, Bèlgica o Àustria articulen la negociació d'aquests temes en el Senat com a cambra territorial. Altres estats centralistes com França (o l'Espanya d'Aznar) negocien directament sense tenir en compte l'opinió ni la posició de les seues CCAA. Evidentment el problema té molt a veure amb la reforma del Senat i l'assumpció de competències pel mateix en política territorial.

Gaudir de capacitat de decisió, opinió i gestió de la posició respecte a la Unió Europea en aquells temes en els que tinguem competències o siguen d'interès per al País Valencià era un tema que calia introduir de forma necessària en la reforma de l'estatut. S'ha introduït en el nou estatut un Títol VI de relacions amb la Unió Europea. Malauradament no queden garantides en aquest Títol allò que importa realment al nostre País: La capacitat de decisió, d'opinió i de gestió en els temes en què tenim competències o siguen d'interès pel nostre País.

En aquest tema cal fer una aclaració: La nostra formació política no es feia un plantejament confederal o independista com veiem en algunes formacions polítiques de tipus nacionalista o com en ha sorprès recentment un conseller de l'actual govern valencià al intentar saltar-se qualsevol element estatal per a negociar i defensar les lleis urbanístiques valencianes front a les crítiques de la Unió Europea. La nostra proposta va articulada a una reforma del model estatal, especialment les competències del senat, per avançar cap a un model federal comparable al que hem comentat d'Alemanya o altres països de la UE. El tema europeu també exigeix que les Corts valencianes es preocupen d'una vegada, seriosament i de forma oficial per aquests temes. En aquests moments la problemàtica europea passa totalment desapercibuda en les Corts valencianes.

9. *Municipalització i comarcalització.* No inventem ni innovem res quan afirmem que els municipis són la parenta pobra en el desenvolupament constitucional democràtic espanyol si els comparem amb les autonomies i amb l'estat. No hem d'oblidar que l'ajuntament és la institució més propera al ciutadà, que està desenvolupant competències que moltes vegades no són seves i que en temes de finançament la situació és moltes vegades realment angoixant.

Aquesta manca de recursos a nivell municipal genera molts problemes i aboca als municipis a obtenir recursos d'un urbanisme que, si no tinguera este motiu per a ser realitzat, moltes vegades no tindria un caràcter tant depredador del territori com li passa actualment. Des d'Esquerra Unida-Verds-l'Entesa estem convençuts de què és fonamental aportar recursos suficients als ajuntaments per a satisfer dignament llurs necessitats i evitar el recurs sistemàtic a l'urbanisme com a font de finançament, que algunes vegades acaba convertint-se en finançament irregular.

La reforma de l'Estatut necessita incorporar la millora de les competències i del finançament municipal incorporant el Fons de Cooperació Municipal. Ha de desenvolupar la comarcalització i ha de reduir les competències de les diputacions en el camí de la seua dissolució quan siga constitucionalment possible. Per cert, no podem oblidar que hi ha vells compromisos de Fons de Finançament Local per part del PP que mai s'han complert en el PV. Compromisos que foren signats per tots els grups polítics en Castelló l'any 1999, ja fa vuit anys, i que continuen dormint en el calaix del Conseller corresponent convertint la comunitat valenciana en una de les poques que no disposa del fons esmentat.

10. *Referèndum d'aprovació.* Tal com hem indicat en el primer punt, una de les diferències polítiques importants entre l'estatut valencià i l'estatut de les comunitats històriques és la seua forma definitiva d'aprovació. Mentre en els estatuts de CCAA que anaren per la via constitucional de l'article 151 no són aprovats definitivament si no ho fa la ciutadania mitjançant referèndum, la resta d'estatuts queden aprovats definitivament pel Parlament espanyol. La diferència no és fútil a nivell polític. Per a Esquerra Unida-Verds-l'Entesa que el referèndum, es convocara o no, era el senyal de qualitat de la reforma. Ningú s'atreveix a convocar un referèndum si no es fa una bona reforma, que il·lusione a la gent i que siga fet amb el màxim de consens.

Com és palès, la reforma de l'estatut d'autonomia valencià va finalitzar sense cap convocatòria de referèndum. Cap dels dos grups parlamentaris que sostingueren la reforma, el PP i el PSPV, moveren un dit a favor de que es realitzara un referèndum en les condicions permeses legalment. Només el nostre Grup presentà una iniciativa en eixa direcció, amb nuls resultats. Era l'indicador final de la il·lusió que generava i de la confiança dels seus promotors.

A MODE DE CONCLUSIÓ

Si algun Estatut va generar escepticisme i frustració en la transició política aquest fou el valencià. Conseqüentment, si algun Estatut calia reformar en profunditat, aquest era el valencià. En uns anys en què s'estan reformant en profunditat els Estatuts, algú va pensar: De presa, de presa ... no siga que es contaminen amb males influències.....

Ja tenim nou estatut. I cal reconèixer que segurament ha satisfet les aspiracions de totes aquelles persones per a les quals el problema de les llibertats nacionals del País Valencià no és un problema ni ho ha estat mai. Per aquelles persones que treballen per normalitzar l'ús del valencià, dignificar la nostra llengua i cultura, potenciar tots els trets propis del País Valencià, aquesta reforma és majoritàriament una frustració que es ve a sumar a la ja patida en l'aprovació de l'estatut reformat.

Molts pensem que és molt difícil construir un país sense la il·lusió i la col·laboració d'aquells sectors socials més interessats en el tema. Però aquesta és la situació que tenim. Caldrà avançar en la construcció del País Valencià en aquestes condicions precisament no favorables. Recolzant tot allò de positiu que hi ha en la reforma, que n'hi ha com hem comentat, intentant minimitzar el més possible tots els aspectes negatius i superant, quan siga possible, les limitacions molt greus que comporta aquesta reforma. I caldrà ressaltar les limitacions de l'actual reforma, els importants greuges comparatius que suposarà per al poble valencià aquesta segona transició autonòmica en l'estat espanyol que ha estat frustrada conscientment per els de sempre.